

ΟΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ομιλία στην Ημερίδα του κ. ΙΩΑΝΝΗ ΧΑΜΗΛΟΘΩΡΗ
Εφέτη Αθηνών

Διάγραμμα

I. Γενικές παρατηρήσεις

II. Υπάρχουσα κατάσταση στην Ελλάδα

- A) Ρυθμίσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
- B) Ρυθμίσεις ειδικών νόμων
 - 1. Εργατικές διαφορές

2. Διαφορές, που αφορούν στους καταναλωτές

- Γ) Πρωτοβουλίες ιδιωτικών φορέων
Τραπεζικός μεσολαβητής

III. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

- Οι εναλλακτικές μέθοδοι επίλυσεως ιδιωτικών διαφορών

I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Είναι άξια προσοχής η επισήμανση, ότι οι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών βρίσκονται κατά τα τελευταία χρόνια [15-20] στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τόσο των αρμόδιων κρατικών, όσο και οργανωμένων ιδιωτικών φορέων, στην Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική, αλλά και σε άλλες προηγμένες νομικά χώρες.

Με αντικείμενο τις εναλλακτικές μορφές επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών και ιδίως των διαφορών αστικού και εμπορικού χαρακτήρα αναπτύσσεται ένας έντονος προβληματισμός, διεξάγονται πολλές συζητήσεις και αναλαμβάνονται αξιολογικές πρωτοβουλίες.

Το ενδιαφέρον αυτό έχει εύλογη εξήγηση:

Πρώτα απ' όλα έχει την εξήγησή του στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πολιτική δικαιοσύνη στην Ευρώπη και γενικότερα στις προηγμένες χώρες, τα οποία συνεχώς οξύνονται. Υπάρχει πράγματι πρόβλημα αποτελεσματικότητας και γενικότερα πρόβλημα αδυναμίας του θεσπισμένου κρατικού δικαστικού συστήματος να ανταποκριθεί με επάρκεια στα αιτήματα και τις προσδοκίες των πολιτών, εξαιτίας κυρίως του εκρηκτικού πολλαπλασιασμού των εισαγόμενων στα δικαστήρια υποθέσεων, γεγονός που οδηγεί μοιραία στην επιμήκυνση του χρόνου εκδίκασής τους.

Η μακρά διάρκεια της δίκης έχει φτάσει την κατάσταση στα όρια ουσιαστικά της αρνησιδικίας, με συνέπεια να είναι

πλέον συχνό το φαινόμενο της καταδίκης, όχι μόνο της Ελλάδας, αλλά και άλλων ευρωπαϊκών χωρών από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για παραβίαση του άρθρου 6, παρ. 1, της ΕΣΔΑ (μη εκδίκαση υπόθεσης μέσα σε εύλογη προθεσμία).

Έπειτα είναι τα πλεονεκτήματα που οι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών εμφανίζουν και τα οποία τους καθιστούν ιδιαίτερα ελκυστικούς.

Αρκεί να αναφέρουμε την ταχύτητα και την ευελιξία, που τους διακρίνουν, αφού το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσονται είναι απελευθερωμένο από τους αυστηρούς formalismούς της δίκης, τις πολύ χαμηλές δαπάνες που απαιτούνται, την ενεργητική συμμετοχή των μερών στην εξελισσόμενη διαδικασία, χωρίς παραγνώριση της αρχής της εκατέρωθεν ακρόασης, και τον προσανατολισμό τους κυρίως στα ουσιαστικά συμφέροντα των μερών και όχι στα τυπικά δικαιώματά τους.

Θα πρέπει να τονιστεί, ότι η εναλλακτική δικαιοσύνη δεν βρίσκεται σε ανταγωνισμό με το παραδοσιακό (κρατικό) σύστημα απονομής δικαιοσύνης, αλλά βαίνει παράλληλα και σε αρμονική συνύπαρξη με αυτό.

Πλεονεκτώντας εκεί που το παραδοσιακό δικαστικό σύστημα υστερεί προσπαθεί να θεραπεύσει τις αδυναμίες και τα προβλήματα που από τη φύση του ενυπάρχουν στο σύστημα αυτό ή που η λειτουργία του αναδεικνύει.

Σημείωση: Θεωρούμε, ότι θα ήταν ιδιαίτερος χρήσιμο, στη περίπτωση που το τεύχος του «Δελτίου Α.Ε. και Ε.Π.Ε.» παραδίδεται στο Λογιστήριο της Α.Ε. ή της Ε.Π.Ε., να παραδίδεται φωτοτυπία των ένθετων σελίδων (21 - 28) στην Νομική Υπηρεσία / στο Νομικό Σύμβουλο / στο Διευθύνοντα Σύμβουλο / στο Γενικό Διευθυντή / στον Οικονομικό Διευθυντή προς ενημέρωσή του / της και να αρχειοθετούνται για μελλοντική χρήση.

Αξίζει να τονίσουμε ακόμη τη σημασία, που αποδίδουν και το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν για την καθιέρωση εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών, όχι μόνο μεμονωμένα τα κράτη, αλλά και διακρατικοί οργανισμοί, όπως είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Θα αναφέρω χαρακτηριστικά τη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1986, με την οποία καλούνται τα κράτη - μέλη να καθιερώσουν συμβιβαστικές διαδικασίες πριν ή κατά τη διάρκεια της πολιτικής δίκης προς το σκοπό της επίλυσης των διαφορών και τη Σύσταση του ίδιου Συμβουλίου του 1998 [No R(98) 1], με την οποία προτείνεται στα κράτη-μέλη η καθιέρωση ή η ενίσχυση, όπου υπάρχει, του θεσμού της μεσολάβησης σε οικογενειακές υποθέσεις, λαμβάνοντας υπόψη ναί σειρά αρχών, οι οποίες και προσδιορίζονται στη Σύσταση.

Θα υπενθυμίσω ακόμη, ότι στην ίδια την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου προβλέπεται, ως εναλλακτική λύση, ο φιλικός διακανονισμός της διαφοράς (άρθρ. 38,39).

Εξάλλου, το πόσο μεγάλη σημασία δίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση στους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών φαίνεται και από το γεγονός, ότι στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, στο τμήμα για τη συνεργασία σε αστικές υποθέσεις και ειδικότερα στο άρθρο 170, παρ. 2 (ζ) προβλέπεται ρητά η θέσπιση, με ευρωπαϊκό νόμο ή νομοπλαίσιο, μέτρων, τα οποία διασφαλίζουν, μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των διαφορών.

Αξίζει ακόμη να επισημανθεί, ότι στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ήδη ολοκληρωθεί η επεξεργασία πρότασης οδηγίας για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις υπό την ισχύουσα Συνθήκη, με την επίκληση του άρθρου 65 αυτής.

Η επικέντρωση, λοιπόν, της προσοχής στους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών, ως μέσου θεραπείας των προβλημάτων της πολιτικής δικαιοσύνης και παράλληλα, ως μέσου που διευκολύνει την πρόσβαση του πολίτη στη δικαιοσύνη, είναι, όπως εξελίσσονται πλέον τα πράγματα στο χώρο απονομής της πολιτικής δικαιοσύνης, στην συντριπτική τουλάχιστον πλειονότητα των προηγμένων χωρών, όχι απλώς ενδιαφέρουσα, αλλά και αναγκαία.

Για να γίνει σαφέστερο το τοπίο των εναλλακτικών μορφών επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών θα πρέπει να προχωρήσουμε σε κάποιους εννοιολογικούς προσδιορισμούς:

Τους εναλλακτικούς τρόπους αντιλαμβανόμαστε κατά βάση, ως τρόπους εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών, χωρίς την τήρηση δηλαδή των αυστηρών διατυπώσεων της δίκης, με τη μεσολάβηση ενός τρίτου αμερόληπτου και ουδέτερου προσώπου.

Τις πιο αντιπροσωπευτικές μορφές της εναλλακτικής αυτής δικαιοσύνης αποτελούν η συνδιαλλαγή [συμφιλίωση] και κυρίως η μεσολάβηση.

Αν προσπαθήσουμε να οριοθετήσουμε τους αντιπροσωπευτικούς αυτούς τύπους εναλλακτικής δικαιοσύνης, κατά

βάση από τη μέχρι τώρα πρακτική εφαρμογή τους, θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

Και στη μία περίπτωση και στην άλλη παρεμβάλλεται μεταξύ των μερών, για την επίλυση της διαφοράς τους χωρίς δικαστική απόφαση, ένα τρίτο αμερόληπτο και ουδέτερο πρόσωπο. Στην πρώτη όμως περίπτωση το παρεμβαλλόμενο τρίτο πρόσωπο προσπαθεί, ύστερα από συνεχείς ακροάσεις των μερών, να βοηθήσει απλώς αυτά να συνεννοηθούν και να καταλήξουν τα ίδια σε ένα φιλικό διακανονισμό της διαφοράς, ενώ στη δεύτερη υποδεικνύει το ίδιο λύση φιλικού διακανονισμού στα μέρη υπό τη μορφή μη δεσμευτικής γνώμης ή σύστασης.

Η βασική λοιπόν παρατήρηση που μπορεί να γίνει για τους δύο αυτούς τύπους εναλλακτικής δικαιοσύνης είναι ότι ο παρεμβαλλόμενος στη διαφορά των μερών τρίτος έχει ένα ρόλο ευρύτερο και ενεργητικότερο στη μεσολάβηση από ότι στη συνδιαλλαγή.

Κατά τα λοιπά εμφανίζουν κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα, γεγονός που καθιστά συχνά δύσκολη τη διάκρισή τους στην πράξη, γι' αυτό και είναι προτιμότερο να γίνεται αναφορά στη μεσολάβηση, ως κατ' εξοχήν αντιπροσωπευτικό τύπο της εναλλακτικής δικαιοσύνης που καλύπτει και τη συνδιαλλαγή [συμφιλίωση], στην οποία μπορεί να γίνεται ειδική μνεία μόνον όταν οι περιστάσεις το επιβάλλουν.

Έχοντας υπόψη αυτά, που προεξεθέσα, θα επιχειρήσω μια σύντομη περιήγηση στο τοπίο των εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών στη χώρα μας, δηλαδή της διαμεσολάβησης με την ευρύτερη δυνατή έννοια.

Θα αναφερθώ ειδικότερα στις σχετικές ρυθμίσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στις προβλέψεις ορισμένων ειδικών νόμων και ορισμένες πρωτοβουλίες ιδιωτικών φορέων.

II. ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

A) Ρυθμίσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

1. Άρθρο 208 ΚποΔ (υποχρεωτική απόπειρα συνδιαλλαγής εκ μέρους του ειρηνοδίκη)

Ο ειρηνοδίκης έχει την υποχρέωση στις υποθέσεις της αρμοδιότητάς του, που εκκρεμούν ενώπιόν του, να επιχειρήσει πριν από την εκδίκασή τους να συμβιβάσει τους διαδίκους. Η παράλειψη όμως εκπλήρωσης της υποχρέωσής του αυτής δεν προκαλεί अपαράδεκτο ή ακυρότητα της διαδικασίας.

Έτσι η ρύθμιση αυτή χάνει τη σημασία της και σπάνια εφαρμόζεται στην πράξη. Οι δικάζοντες ειρηνοδίκες είναι προσανατολισμένοι είτε στην εκδίκαση της διαφοράς με την προβλεπόμενη διαδικασία είτε στην αναβολή της συζήτησης και δεν δείχνουν προθυμία να ασκήσουν το διαμεσολαβητικό αυτό ρόλο τους, υποβοηθούμενοι στην απροθυμία τους αυτή και από τους δικηγόρους των διαδίκων, οι οποίοι πολύ σπάνια θίγουν το ζήτημα της συμβιβαστικής επέμβασης του δικαστή.

2. Άρθρο 209 ΚποΔ (διαμεσολάβηση του ειρηνοδίκη κατόπιν προσφυγής των ενδιαφερομένων)

Με το άρθρο αυτό θεσπίζεται εξουσία του κατά τόπον αρμόδιου ειρηνοδίκη να επεμβαίνει, πριν από την κατάθεση αγωγής, για να συμβιβάσει τα μέρη, ακόμη και σε υποθέ-

σεις που δεν εμπίπτουν στην καθ' ύλην αρμοδιότητά του, εφόσον όμως υποβληθεί σχετική αίτηση από τον ενδιαφερόμενο και προσέλθουν ενώπιόν του όλα τα μέρη.

Η ρύθμιση αυτή αναγορεύει τον ειρηνοδίκη, ως κατάλληλο τρίτο πρόσωπο [μεσολαβητή] γενικής αρμοδιότητας, για να επιτύχει την εξώδικη επίλυση της διαφοράς με φιλικό διακανονισμό.

Για την επιτυχία του έργου του αυτού ο ειρηνοδίκης έχει ένα ευρύ και αρκετά ελεύθερο πεδίο δράσης, που χαράσσεται από το άρθρο 210 ΚΠολΔ. Σύμφωνα με το τελευταίο αυτό άρθρο ο ειρηνοδίκης εξετάζει μαζί με τους ενδιαφερομένους ολόκληρη τη διαφορά, **χωρίς να δεσμεύεται από το ισχύον ουσιαστικό και δικονομικό δίκαιο** και εκτιμά ελεύθερα τα διάφορα πραγματικά περιστατικά, έτσι ώστε να προσεγγίσει πιο ελεύθερα ένα ικανοποιητικό τρόπο συμβιβασμού.

Για τις ενέργειες του ειρηνοδίκη γίνεται σύντομη αναφορά στα πρακτικά και εάν μιν αποτύχει η συμβιβαστική επέμβαση σημειώνεται ο λόγος της αποτυχίας, εάν δε επιτύχει αναγράφονται λεπτομερώς στα πρακτικά όλοι οι όροι του συμβιβασμού, ο οποίος, μολονότι δεν αποτελεί δικαστικό συμβιβασμό κατά την έννοια του άρθρου 293 ΚΠολΔ, έχει όλα τα αποτελέσματα δικαστικού συμβιβασμού (212 ΚΠολΔ).

Για να διευκολύνει ο νόμος την προσέλευση των μερών στο μεσολαβητή ειρηνοδίκη προσδίδει στην υποβολή της σχετικής αίτησης, σε περίπτωση αποτυχίας της συμβιβαστικής επέμβασης, όλες τις συνέπειες της αγωγής, εφόσον αυτή ασκηθεί μέσα σε τρεις μήνες από την αποτυχία της συμβιβαστικής επέμβασης (214 Κ.Πολ.Δ.).

Θα περίμενε κανείς η συμβιβαστική αυτή επέμβαση του ειρηνοδίκη, μέσα σε ένα τέτοιο ευέλικτο πλαίσιο, να έχει βρει ανταπόκριση στην πράξη. Όμως, αν εξαιρέσουμε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων (κυρίως νομής ή κατοχής ακινήτων) στις περιφέρειες ορισμένων επαρχιακών ειρηνοδικείων μέτριας και χαμηλής κίνησης, θα πρέπει να πούμε, ότι η πρακτική εφαρμογή των προαναφερόμενων ρυθμίσεων είναι δυστυχώς, αν όχι ουσιαστικώς ανύπαρκτη, τουλάχιστον πολύ περιορισμένη.

3. Άρθρο 233, παρ. 2, ΚΠολΔ (απόπειρα συμβιβασμού από το δικάζον δικαστήριο).

Με το άρθρο αυτό παρέχεται η διακριτική ευχέρεια στο δικαστήριο να επεμβαίνει συμβιβαστικά κατά τη διάρκεια της δίκης [σε κάθε στάση αυτής] για τη διευθέτηση της διαφοράς με φιλικό διακανονισμό.

Η ρύθμιση αυτή αφορά όλα τα δικαστήρια, δηλαδή όχι μόνο το πρωτοδικείο, αλλά και το εφετείο (βλ. άρθρο 524, παρ.1, Κ.Πολ.Δ.). Η πρακτική σημασία της ρύθμισης αυτής είναι μηδαμινή, αφού είναι σπανιότατη η εφαρμογή της.

4. Άρθρο 667 ΚΠολΔ (διαδικασία εργατικών διαφορών).

Το άρθρο αυτό επιβάλλει την υποχρέωση στο δικαστήριο που δικάζει εργατικές διαφορές να επιχειρήσει κατά τη συζήτηση της υπόθεσης συνδιαλλαγή των διάδικων μερών κατά τρόπο πανομοιότυπο με εκείνο του άρθρου 208 Κ.Πολ.Δ.

Όμως, όπως συμβαίνει και εκεί η παράλειψη του δικαστηρίου να ενεργήσει την απόπειρα συνδιαλλαγής των δεν επισύρει καμιά κύρωση, γεγονός που συνεπάγεται τη μεταπτώση ουσιαστικά της εν λόγω υποχρέωσης σε απλή υπόδειξη.

5. Άρθρα 681 Α (διαφορές για ζημιές από αυτοκίνητο κλπ.), 681 Β (διαφορές που αφορούν διατροφή και επιμέλεια τέκνων), 681 Δ (διαφορές που αναφέρονται σε αποζημιώσεις για προσβολές από δημοσιεύματα του τύπου ή ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές).

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις γίνεται ρητή παραπομπή στο άρθρο 667 των εργατικών διαφορών. Επομένως ισχύουν και εδώ όσα προεκτέθηκαν για τη συμβιβαστική επέμβαση του δικαστηρίου στη διαδικασία των εργατικών διαφορών.

6. Άρθρο 681 Γ, παρ. 2, εδ. 6', ΚΠολΔ (ειδικές διατάξεις για τις δίκες γονικής παροχής και επικοινωνίας με το τέκνο).

Με τη διάταξη αυτή επιβάλλεται η υποχρέωση στο δικαστήριο, στις διαφορές που αναφέρονται στην άσκηση της γονικής μέριμνας και στην επικοινωνία των γονέων με το ανήλικο τέκνο, να επιχειρήσει πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς, η οποία πρέπει πάντοτε να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου.

Εδώ, σε αντίθεση με όσα προηγουμένως αναφέρθηκαν, η εν λόγω υποχρέωση του δικαστηρίου εξοπλίζεται με κυρώσεις και έτσι διατηρεί ουσιαστικά το χαρακτήρα της, αφού η παράλειψη του δικαστηρίου να αποπειραθεί να επιλύσει συμβιβαστικά τη διαφορά και μάλιστα προς το συμφέρον του τέκνου συνεπάγεται το απαράδεκτο της συζήτησης της υπόθεσης.

7. Άρθρο 214 Α ΚΠολΔ.

Άφησα να εξετάσουμε τελευταία την περίπτωση του άρθρου 214 Α του Κ.Πολ.Δ., το οποίο περιέχει την πληρέστερη και λεπτομερέστερη ρύθμιση εξώδικης επίλυσης της διαφοράς στο ελληνικό δικονομικό δίκαιο.

Η προβλεπόμενη στο άρθρο αυτό απόπειρα εξώδικης επίλυσης της διαφοράς είναι υποχρεωτική και η παράλειψή της καθιστά απαράδεκτη τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο. Θεσμοθετείται δηλαδή, ως αναγκαία διαδικασία της δίκης.

Με τη ρύθμιση του άρθρου αυτού επιβάλλεται στους διαδίκους, οι οποίοι παρίστανται με τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους ή εκπροσωπούνται απλώς από τους τελευταίους και οι οποίοι μπορεί να ζητούν την επικουρία τρίτου προσώπου κοινής επιλογής, να επιχειρήσουν πριν από τη συζήτηση της αγωγής εξώδικη επίλυση της διαφοράς τους.

Θα πρέπει εδώ να διευκρινιστεί, ότι η ρύθμιση αυτή, κατά το πρώτο σκέλος της, σύμφωνα με το οποίο στις προβλεπόμενες συναντήσεις για την εξώδικη επίλυση της διαφοράς συμμετέχουν μόνο οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους, δεν συνιστά ακριβώς διαμεσολάβηση, αφού δεν παρεμβάλλεται κανένα τρίτο ουδέτερο και αμε-

ρόληπτο πρόσωπο, αλλά εισάγει απλώς το δικονομικό θεσμό της απόπειρας συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς εξώδίκως από τους ίδιους τους διαδίκους, ως αναγκαία προδικασία για τη συζήτηση της αγωγής. Μορφή μεσολάβησης αποτελεί μόνο κατά το δεύτερο σκέλος, στην περίπτωση δηλαδή που επιλέγεται από τα διάδικα μέρη τρίτο κατάλληλο πρόσωπο κοινής αποδοχής, το οποίο ενεργεί ως μεσολαβητής, διατυπώνοντας προτάσεις και υποδεικνύοντας λύσεις στα μέρη.

Η πιο πάνω ρύθμιση καλύπτει τις διαφορές, οι οποίες α) υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του πολυμελούς πρωτοδικείου, β) δικάζονται κατά την τακτική διαδικασία και γ) είναι δεκτικές συμβιβασμού. Εμπίπτουν, λοιπόν, στον τύπο αυτό εξώδικης επίλυσης της διαφοράς οι σοβαρότερες υποθέσεις του ιδιωτικού δικαίου.

Μπορούμε να αναφέρουμε ενδεικτικά, ως υπαγόμενες στη ρύθμιση του άρθρου 214 Α Κ.Πολ.Δ., από **το ενοχικό δικαίο**, τις αγωγές για εκπλήρωση ενοχικών υποχρεώσεων, που απορρέουν είτε από τη σύμβαση είτε από το νόμο, για επιδίκαση αποζημίωσης από αδικοπραξία, για απόδοση αδικαιολόγητου πλουτισμού, από **το εμπράγματο δικαίο**, τις αγωγές για την προστασία των εμπράγματων δικαιωμάτων, από **το οικογενειακό δικαίο**, την αγωγή του ενός συζύγου εναντίον του άλλου για συμμετοχή στα αποκτήματα, από **το κληρονομικό δικαίο**, τις αγωγές για απόδοση κληρονομίας, συμπλήρωση νόμιμης μοίρας.

Η ρύθμιση του άρθρου 214 Α περιλαμβάνει, όχι μόνο τις καταψηφιστικές και τις αναγνωριστικές αγωγές, αλλά και τις διαπλαστικές. Αρκεί να καλύπτουν και αυτές τις τρεις προαναφερόμενες προϋποθέσεις, με άλλα λόγια, να υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του πολυμελούς πρωτοδικείου, να δικάζονται κατά την τακτική διαδικασία και να είναι δεκτικές συμβιβασμού, δηλαδή να επιδιώκουν τη διάπλαση έννομης σχέσης που μπορεί να γίνει με ιδιωτική βούληση.

Στη ρύθμιση αυτή υποβάλλονται και οι ανακοπές, που δικάζονται από το πολυμελές πρωτοδικείο κατά την τακτική διαδικασία, εφόσον εφαρμόζονται σε αυτές οι διατάξεις για την άσκηση και τη συζήτηση της αγωγής (585 Κ.Πολ.Δ.). Τέτοιες ανακοπές είναι η ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, ποσού άνω των 44.000 ευρώ, που στηρίζεται σε κοινό αποδεικτικό έγγραφο και όχι σε πιστωτικό τίτλο (π.χ. σύμβαση δανείου, αλληλόχρεος λογαριασμός) και η διεκδικητική ανακοπή του τρίτου κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης, που προσβάλλει δικαίωμά του στο αντικείμενο αυτής (936 Κ.Πολ.Δ.).

Οι δικηγόροι με τους διαδίκους και τον τρίτο μεσολαβητή εξετάζουν κατά τις συναντήσεις που πραγματοποιούν ολόκληρη τη διαφορά, χωρίς να δεσμεύονται από τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου και χρησιμοποιούν κάθε πρόσφορο μέσο για να εξακριβώσουν τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά και τα σημεία συμφωνίας και διαφωνίας τους, έτσι ώστε να καταλήξουν ευκολότερα σε αμοιβαίως αποδεκτή λύση της διαφοράς.

Αν επιτευχθεί συμφωνία συντάσσεται πρακτικό, το

οποίο επικυρώνεται από τον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η αγωγή και, εφόσον περιέχει καταψήφιση, αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Το πρακτικό μετά την επικύρωσή του εξομοιώνεται με πρακτικό δικαστικού συμβιβασμού και επιφέρει κατάργηση της δίκης.

Η εξομοίωση του πρακτικού αυτού με πρακτικό δικαστικού συμβιβασμού έχει ως περαιτέρω ευεργετική συνέπεια την αναπλήρωση του συμβολαιογραφικού τύπου, όπου αυτός απαιτείται. Έτσι, αν με το επικυρωμένο πρακτικό μεταβιβάζεται ή συνιστάται εμπράγματο δικαίωμα σε ακίνητο ή αναλαμβάνεται τέτοιας μορφής υποχρέωση, δεν απαιτείται να τηρηθεί επιπροσθέτως και ο συμβολαιογραφικός τύπος.

Αν αποτύχει η απόπειρα εξώδικης επίλυσης της διαφοράς συντάσσεται πρακτικό αποτυχίας, το οποίο, αν συμφωνήσουν τα μέρη, μπορεί να περιέχει και τα αίτια της αποτυχίας.

Το τρίτο πρόσωπο, που τυχόν συμμετέσχε στην αποτυχημένη απόπειρα, δεν εξετάζεται ως μάρτυρας, εάν ακολουθήσει συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο του δικαστηρίου, ούτε μπορεί να οριστεί ως πραγματογνώμονας ή τεχνικός σύμβουλος, ούτε επιτρέπεται να μετάσχει στην εκδίκαση της υπόθεσης με οποιαδήποτε ιδιότητα.

Η συμφωνία που επιτεύχθηκε και έχει περιληφθεί στο επικυρωμένο πρακτικό είναι καταρχήν απρόσβλητη.

Επιτρέπεται η προσβολή της μόνο για λόγους ακυρότητας (π.χ. 178, 179 ΑΚ) ή ακυρωσίας (140 επ. ΑΚ) ενώπιον του εφετείου, στην περιφέρεια του οποίου έχει συνταχθεί το πρακτικό, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών από την επίδοση της επικυρωτικής πράξης του προέδρου.

Το άρθρο 214 Α Κ.Πολ.Δ., παρά το γεγονός, ότι περιέχει με πληρότητα και λεπτομερώς ένα σύστημα εξώδικης επίλυσης των διαφορών, δεν έχει βρει ανταπόκριση στην πράξη. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο Πρωτοδικείο Αθηνών είναι πολύ λίγες οι υποθέσεις που έχουν κλείσει συμβιβαστικά κατ' εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Νομίζω, ότι στην ίδια τη ρύθμιση του εν λόγω άρθρου περιέχεται και το σπέρμα της αποτυχίας της στην πράξη, αφού η πρωτοβουλία για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς έχει κατά βάση ανατεθεί στους δικηγόρους των διαδίκων, οι οποίοι όπως έχουν δείξει επανειλημμένα, δεν δικάζονται ευμενώς προς τέτοιους τρόπους επίλυσης των διαφορών.

Β) Ρυθμίσεις ειδικών νόμων

1. Εργατικές διαφορές

α) Μια αξιολογη προσπάθεια για την εξώδικη επίλυση των συλλογικών εργατικών διαφορών έχει γίνει με το ν. 1876/1990 «*ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και άλλες διατάξεις*» [άρθρα 13 - 17].

Ο νόμος αυτός διαλαμβάνει ρητά, ως εξώδικους τρόπους επίλυσης των διαφορών αυτών, ι) τη συμφιλίωση (συνδιαλλαγή), την οποία διενεργεί, ως συμφιλιωτής, υπάλληλος της αρμόδιας κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Απασχόλησης ή της επιθεώρησης εργασίας της νομαρχίας, ιι) τη μεσολάβηση, την οποία μπορούν να

ζητήσουν τα μέρη, αν αποτύχουν οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας και την οποία διεξέρχεται μεσολαβητής, επιλεγόμενος από τα μέρη από ειδικό κατάλογο μεσολαβητών και, αν αυτά δεν συμφωνήσουν, εκλεγόμενος με κλήρωση και ιι) τη διαιτησία, στην οποία προσφεύγουν με κοινή συμφωνία τους τα μέρη ή μονομερώς το ένα από αυτά, εφόσον το άλλο αρνήθηκε τη μεσολάβηση. Με τον ίδιο νόμο προβλέπεται ακόμη η ίδρυση Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας, με τη μορφή ν.π.ι.δ. [με ενδεκαμελές δ.σ.], στον οποίο εντάσσονται, ως ειδικό σώμα, οι μεσολαβητές και οι διαιτητές οι οποίοι πρέπει να συγκεντρώνουν ορισμένα διαγραφόμενα στο νόμο προσόντα και επιλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο αυτού.

β) Ειδικά για τις ατομικές εργατικές διαφορές λειτουργεί το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας [πρόκειται για ανώτερους διοικητικούς υπαλλήλους], που παρεμβαίνει μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών για το φιλικό διακανονισμό των διαφορών τους εξωδίκως. Η παρέμβαση αυτή του επιθεωρητή εργασίας, όπως δείχνουν τα υπάρχοντα στοιχεία, έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα επιτυχής στην πράξη.

2. Διαφορές, που αφορούν στους καταναλωτές

Όλες οι ρυθμίσεις του ΚπολΔ, που προανέφερα, ισχύουν και για τους καταναλωτές, εφόσον βέβαια ανακύπτει διαφορά στην οποία αυτοί εμπλέκονται.

Ανεξάρτητα από τις ρυθμίσεις αυτές, για την εξώδικη επίλυση των διαφορών μεταξύ προμηθευτών και καταναλωτών ή ενώσεων καταναλωτών έχει θεσπιστεί με το ν. 2251/1994 «για την προστασία των καταναλωτών» και τον πρόσφατο ν. 3297/2004 «για το συνήγορο του καταναλωτή» και έχει τεθεί σε λειτουργία το ακόλουθο σχήμα διαμεσολάβησης:

α) Προβλέπεται η λειτουργία σε κάθε νομαρχία επιτροπής φιλικού διακανονισμού, αποτελούμενη από ένα δικηγόρο, μέλος του οικείου δικηγορικού συλλόγου, έναν εκπρόσωπο του τοπικού εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου και έναν εκπρόσωπο των τοπικών ενώσεων καταναλωτών (άρθρο 11, ν. 2251/1994).

Η επιτροπή αυτή, η οποία αποσπάσθηκε από τη νομαρχία και υπάγεται ήδη στο συνήγορο του καταναλωτή (άρθρο 3, παρ. 4, του ν. 3297/2004), επιλαμβάνεται σε περιφερειακό επίπεδο, ύστερα από αίτηση καταναλωτή ή τοπικής ένωσης καταναλωτών, κρίνει κατά πλειοψηφία και εκδίδει πορίσματα, τα οποία δεν είναι εκτελεστά, δεν παράγουν δεδικασμένο, δεν αναστέλλουν ούτε επηρεάζουν την πορεία οποιασδήποτε άλλης διαδικασίας, μπορούν όμως να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων.

Η τελευταία αυτή ρύθμιση θεωρώ, ότι λειτουργεί αποτρεπτικά για τα μέρη να προσέλθουν ενώπιον της επιτροπής για φιλικό διακανονισμό της διαφοράς και να εκθέσουν ελεύθερα και χωρίς δισταγμούς τις απόψεις τους, αφού διατρέχουν τον κίνδυνο, σε περίπτωση αποτυχίας της συμβιβαστικής επέμβασης, να βρεθούν κατά τη μεταγενέστερη δικαστηριακή αντιμετώπιση της υπόθεσης ενώπιον ενδεχο-

μένως δυσμενών σε βάρος τους δικαστικών τεκμηρίων, συναγόμενων από την επιδειχθείσα συμπεριφορά τους κατά την απόπειρα φιλικού διακανονισμού.

Ένα έλλειμμα του ν. 2251/1994, ως προς τις περιφερειακές αυτές επιτροπές, καλύφθηκε επιτυχώς από το ν. 3297/2004 (άρθρο 4, παρ. 5), ο οποίος ορίζει ρητά, ότι οι επιτροπές προτείνουν τη φιλική διευθέτηση της διαφοράς, επιδιώκοντας να συμβιβάσουν τα εμπλεκόμενα μέρη, και εφόσον επιτευχθεί συμβιβασμός, συντάσσεται πρακτικό, το οποίο **επέχει θέση δικαστικού συμβιβασμού**.

β) Με το άρθρο 1 του ν. 3297/2004 ιδρύθηκε και ήδη άρχισε να λειτουργεί ο συνήγορος του καταναλωτή, ως εξωδικαστικό όργανο συναινετικής επίλυσης των καταναλωτικών διαφορών, το οποίο εποπτεύεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης, αλλά κατά την άσκηση των καθηκόντων του απολαμβάνει κατά τη διατύπωση του νόμου προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.

Ο συνήγορος του καταναλωτή είναι αρμόδιος σε κεντρικό επίπεδο για την εξώδικη επίλυση των διαφορών μεταξύ προμηθευτών και καταναλωτών ή ενώσεων καταναλωτών και επιλαμβάνεται κάθε θέματος που εμπίπτει στην αρμοδιότητά του είτε αυτεπαγγέλτως είτε ύστερα από παραπομπή της υπόθεσης από περιφερειακή επιτροπή είτε ύστερα από ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ένωσης προσώπων με κατοικία ή έδρα σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Και εδώ, εφόσον επιτευχθεί συμβιβασμός το σχετικό πρακτικό του συνηγόρου του καταναλωτή επέχει θέση δικαστικού συμβιβασμού. Το σύστημα εναλλακτικής επίλυσης των καταναλωτικών διαφορών, όπως ήδη έχει διαμορφωθεί μετά το ν. 3297/2004 δεν έχει ακόμη δοκιμαστεί στην πράξη, μας επιτρέπει όμως την έκφραση γνώμης για αισιόδοξη προοπτική.

Θα πρέπει, όμως, να επισημάνουμε, ότι το μέχρι τώρα έργο των περιφερειακών επιτροπών υπήρξε περιορισμένο, γεγονός στο οποίο συνέτεινε η διατύπωση εκ μέρους αυτών απλώς πορισμάτων με τη μορφή σύστασης, ουσιαστικά δηλαδή μιας απλής έκφρασης γνώμης.

Γ) Πρωτοβουλίες ιδιωτικών φορέων

Τραπεζικός μεσολαβητής

Ο τραπεζικός μεσολαβητής ιδρύθηκε κατά τα πρότυπα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, ως όργανο εξώδικης επίλυσης των διαφορών μεταξύ των τραπεζών και των πελατών τους, με πρωτοβουλία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και άρχισε να λειτουργεί το Μάρτιο του 1999.

Ο τραπεζικός μεσολαβητής, ο οποίος είναι αποτέλεσμα αυτορρύθμισης, εκλέγεται από τη γενική συνέλευση των μελών της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών με πλειοψηφία των 3/4 του συνόλου των ψήφων. Αποτελεί, κατά το διακηρυγμένο στόχο της Ένωσης αυτής, ένα ουδέτερο και ανεξάρτητο πρόσωπο απέναντι στον εμπλεκόμενο σε κάθε παράπονο πιστωτικό φορέα, το οποίο ασκεί μεσολαβητικό ρόλο για την εξώδικη επίλυση των διαφορών μεταξύ των Τραπεζών μελών της Ένωσης και των πελατών της με δια-

φανή, άτυπη και σύντομη διαδικασία και τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακρόασης.

Για να μπορέσει ο πελάτης της τράπεζας να προσφύγει στον τραπεζικό μεσολαβητή, θα πρέπει προηγουμένως να επιδιώξει την επίλυση του προβλήματός του από τα αρμόδια όργανα της τράπεζας. Ειδικότερα, πρέπει να απευθυνθεί αρχικά στον υπεύθυνο του καταστήματος της Τράπεζας. Αν δεν πάρει απάντηση μέσα σε σύντομο χρόνο (10 ή 20 ημέρες) ή δεν μείνει ικανοποιημένος από την απάντηση που του δόθηκε, έχει τη δυνατότητα να απευθυνθεί εγγράφως στην ειδική υπηρεσία πελατών της Τράπεζας και αν δεν πάρει απάντηση μέσα στις ίδιες προθεσμίες ή δεν μείνει ικανοποιημένος από τη δοθείσα απάντηση, μπορεί πλέον να απευθυνθεί στον τραπεζικό μεσολαβητή (μέσα σε ένα μήνα), χρησιμοποιώντας ειδικό έντυπο παραπόρων.

Ο μεσολαβητής προβαίνει σε ουσιαστική εξέταση των παραπόνων, λαμβάνοντας υπόψη την κείμενη νομοθεσία, τη σχετική νομολογία, την εσωτερική και τη διεθνή τραπεζική πρακτική, και προτείνει φιλική διευθέτηση της διαφοράς και, αν η πρότασή του δεν γίνει δεκτή, διατυπώνει εγγράφως αιτιολογημένη σύσταση προς τα μέρη, η οποία όμως δεν είναι δεσμευτική.

Έχουν επισημανθεί, ως αδύνατα σημεία του θεσμού του τραπεζικού μεσολαβητή, κυρίως η απουσία οποιασδήποτε παρέμβασης των καταναλωτικών οργανώσεων στη διαμόρφωση της λειτουργίας του, παρέμβασης, έστω και υπό τη μορφή έκφρασης απλής γνώμης κατά τη διαδικασία επιλογής του προσώπου του τραπεζικού μεσολαβητή, και η έλλειψη δεσμευτικότητας για τις τράπεζες των συστάσεων του τραπεζικού μεσολαβητή, έστω μέχρις ορισμένου χρηματικού ποσού.

Παρά τις επισημανθείσες αδυναμίες του ο θεσμός του τραπεζικού μεσολαβητή έχει να επιδείξει από τη μέχρι τώρα λειτουργία του ένα ιδιαίτερα θετικό έργο, αφού με την παρέμβαση αυτού επιλύονται αρκετές διαφορές των τραπεζών με τους πελάτες τους και ιδίως διαφορές με περιορισμένο χρηματικό αντικείμενο, οι οποίες δεν θα έφταναν ποτέ στα δικαστήρια προς επίλυση.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Από αυτά, που προεξέθεσα, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα, ότι ο θεσμός της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα, όπως είναι μέχρι τώρα διαμορφωμένος, έχει καταγράψει μια επιτυχημένη θητεία στον τομέα των εργατικών διαφορών και των διαφορών από την παροχή εκ μέρους των τραπεζών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους πελάτες τους καταναλωτές.

Εξάλλου το πλαίσιο, το οποίο ήδη έχει διαμορφωθεί για το νεαρό θεσμό του συνηγόρου του καταναλωτή, αλλά και για τον παλαιότερο θεσμό των επιτροπών φιλικού διακανονισμού των καταναλωτικών διαφορών, του οποίου, είναι αλήθεια, η μέχρι τώρα λειτουργία δεν έχει αποδώσει ικανοποιητικά αποτελέσματα, μπορούμε να πούμε ότι παρέχει βέβαιη προσδοκία για μια επιτυχημένη πορεία στο πεδίο της εξώδικης επίλυσης των καταναλωτικών διαφορών.

Βεβαίως πρέπει να παραδεχθούμε ότι το τοπίο της εναλλακτικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα, στο σύνολό του ορώμενο, είναι ακόμη φτωχό, και επίσης ότι οι πιο πάνω θεσμοί, όπως άλλωστε επισημάνθηκε, εμφανίζουν κάποιες αδυναμίες. Είναι λοιπόν αναγκαίο να εμπλουτιστεί το τοπίο αυτό και ακόμη να γίνουν οι ενδεδειγμένες βελτιώσεις στους υπάρχοντες θεσμούς για να καταστούν αυτοί αποδοτικότεροι.

Ως προς τις ρυθμίσεις του ΚΠολΔ έχω ήδη καταστήσει σαφές ότι αυτές δεν έχουν βρει αξιόλογη ανταπόκριση στην πράξη, ούτε υπάρχει κάποιο στοιχείο που να δείχνει ότι η κατάσταση πρόκειται να αλλάξει στο μέλλον. Η εξήγηση μπορεί να αναζητηθεί στο γεγονός, ότι οι δικαστές, στους οποίους κατά κύριο λόγο έχει ανατεθεί η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, είναι υπερφορτωμένοι και δεν έχουν ούτε το χρόνο, ούτε τη διάθεση να ασχοληθούν σοβαρά με τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς και ότι αντιλαμβάνονται ως πρωταρχικό τους έργο την εφαρμογή του δικαίου και λιγότερο την ειρηνική διευθέτηση της διαφοράς.

Την αντίληψη αυτή ενισχύει και ο παθητικός ρόλος τους στην πολιτική δίκη, που δεν ευνοεί την ανάληψη ουσιαστικών πρωτοβουλιών για την επίτευξη συμβιβασμού.

Η πρωτοβουλία στην πολιτική δίκη ανήκει καταρχήν στους διαδίκους και όχι στο δικαστή, ο οποίος εν πολλοίς περιορίζεται στην εκπλήρωση του ρόλου του σε τεχνικό επίπεδο.

Το αποτέλεσμα της δίκης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πρωτοβουλία και την επιμέλεια των νομικών παραστατών των διαδίκων να προβάλουν τους κατάλληλους ισχυρισμούς να καλύψουν επαρκώς το φάκελο της δικογραφίας και να προσκομίσουν τις δέουσες αποδείξεις.

Το ελληνικό δικονομικό δίκαιο είναι προσανατολισμένο προς την επίλυση της διαφοράς με δικαστική απόφαση.

Αντιλαμβάνεται τη δικαστική απόφαση ως το φυσικό τρόπο περάτωσης της δίκης, της οποίας (δίκης) σκοπός είναι η προστασία των ιδιωτικών δικαιωμάτων.

Οι επισημάνσεις αυτές μας δείχνουν, ότι επιβάλλεται να γίνει ριζική αναμόρφωση των σχετικών ρυθμίσεων [του ΚΠολΔ] προς την κατεύθυνση της ανάθεσης σε δικαστές έργων αποκλειστικά μεσολαβητή για ορισμένο χρονικό διάστημα, αλλά και της ανάδειξης και της οργάνωσης από το δικηγορικό σώμα ενός έγκυρου και αξιόπιστου συστήματος εξώδικης επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών.

Η πρόωθηση και η ανάπτυξη των εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης των ιδιωτικών διαφορών και ιδίως της μεσολάβησης, παράλληλα με τη λειτουργία του θεσμοθετημένου δικαστικού συστήματος αποτελεί επιταγή των καιρών μας.

Απομένει να ανταποκριθούν στην επιταγή αυτή, χωρίς άλλες καθυστερήσεις, οι αρμόδιοι φορείς του δημόσιου, αλλά και του ιδιωτικού τομέα, αναλαμβάνοντας τις απαραίτητες και κατάλληλες πρωτοβουλίες.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

Η ομιλία στην Ημερίδα της Κας ΙΩΑΝΝΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Δ.Ν., Δικηγόρου

Όπως ασφαλώς θα γνωρίζετε, ο Σύνδεσμος Ανωμόνων Εταιρειών και Ε.Π.Ε. συστάθηκε και λειτουργεί από το έτος 1922 χωρίς καμία διακοπή, παρέχοντας υπηρεσίες, η χρησιμότητα των οποίων για τις επιχειρήσεις εύκολα προκύπτει και από την μακροβιότητά του, η οποία οφείλεται αποκλειστικά στις συνδρομές των μελών του, που είναι μόνον Ανώμυμες Εταιρείες και Ε.Π.Ε.

Πρόσφατα, ο Σύνδεσμος, διαπιστώνοντας την ανάγκη του επιχειρηματικού κόσμου για μία άλλη προσέγγιση, πέραν των δικαστηρίων, στην επίλυση των διαφορών του εν όψει της βραδύτητας και των λοιπών προβλημάτων, που αντιμετωπίζει η απονομή της δικαιοσύνης στην Ελλάδα, και επιθυμώντας να προσφέρει μία ακόμη υπηρεσία στα μέλη του, πραγματοποίησε ποιοτική έρευνα αγοράς (με προσωπικές συνεντεύξεις) μεταξύ των εκπροσώπων των Μελών του σχετικά με την μέθοδο της διαμεσολάβησης για την επίλυση των διαφορών.

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρηματιών και στελεχών επιχειρήσεων στην ανώτατη δυνατή βαθμίδα, που ερωτήθηκαν, εκφράστηκαν χωρίς κανένα ενδοιασμό υπέρ του θεσμού.

Οι πιο χαρακτηριστικές απαντήσεις, που λάβαμε στη σχετική ερώτηση, είναι οι εξής:

«Ένας από τους λόγους, που απέτυχε ο θεσμός της φιλικής διευθέτησης, είναι το ότι απλά μεταφέραμε ένα άρθρο στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και τίποτα άλλο. Αυτό είναι λάθος, καθώς ο θεσμός της Διαμεσολάβησης είναι πολύ σημαντικότερος από ένα άρθρο του Κώδικα.»

«Ναι θα ήταν μια μεθοδολογία, την οποία θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε για να επιλύσουμε μια διαφορά, εφόσον και η άλλη πλευρά έχει αυτή τη διάθεση. Θα το θέλαμε όταν το αντικείμενο της διαφοράς είναι σημαντικό, θα το θέλαμε οπωσδήποτε.»

«Αν αποτελέσει μια λύση για να αποφευχθεί το δικαστήριο, τότε αν μας δίνεται ένα βήμα για να μην φτάσουμε εκεί, θα το χρησιμοποιούσαμε.»

Έτσι οδηγήθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου στην απόφαση να εισηγηθεί σχετικά προς τη Γενική Συνέλευση της 30.3.2006, η οποία ομόφωνα ενέκρινε την σύσταση και οργάνωση του «Ελληνικού Κέντρου Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας».

Αν και σε πρώτη φάση η δραστηριότητα του Κέντρου θα περιορισθεί στη Διαμεσολάβηση, περιλαμβάνεται και η Διαιτησία στην επωνυμία του, γιατί συχνά στη διεθνή πρακτική επιχειρείται η επίλυση της διαφοράς μέσω της διαιτησίας αν αυτή δεν επιλυθεί με διαμεσολάβηση. Σε τέτοια περίπτωση τόσο η διαμεσολάβηση όσο και η διαιτησία συχνά διενεργούνται από το ίδιο άτομο.

Στόχος είναι το Κέντρο να λειτουργήσει ως πιλοτική προσπάθεια για την εξοικείωση των επιχειρήσεων και των συναλλασσομένων, αλλά και του ευρύτερου κοινού, με τον θεσμό της διαμεσολάβησης, πιλοτική προσπάθεια η οποία ελπίζουμε, εντός των αμέσως επομένων δύο ετών, να μας

επιτρέψει να διαπιστώσουμε την ανάγκη πιθανής νομοθετικής ρύθμισης του θεσμού, αλλά και την ή τις ιδιομορφίες της Ελληνικής πραγματικότητας σε σχέση με τη διεθνή πρακτική.

Στα πλαίσια αυτά έχουμε ήδη συγκεντρώσει πλούσια βάση δεδομένων με πληροφορίες για την διαμεσολάβηση από όλα τα μεγάλα κράτη (Η.Π.Α., Μεγ. Βρετανία, Γερμανία, Γαλλία κ.λπ.), στα οποία αυτή δοκίμως εφαρμόζεται, ώστε να αποτελέσει την αρχή για την εισαγωγή του θεσμού την Ελλάδα.

Επίσης είμεθα σε συνεργασία με τους αντίστοιχους Οργανισμούς στη Γαλλία και την Μεγ. Βρετανία για την κατάρτιση του προγράμματος σπουδών και την εκπαίδευση των πρώτων διαμεσολαβητών στην Χώρα μας.

Αμέσως μετά τη σύστασή του, το Κέντρο με στόχο την αρτιότερη και επιστημονικά ορθότερη εγκαθίδρυση του θεσμού στη χώρα μας, ο οποίος προβλέπεται, ότι θα λειτουργήσει συμπληρωματικά με τη φιλική διευθέτηση των διαφορών του άρθρου 214α, στελέχωσε το Επιστημονικό του Συμβούλιο, στο οποίο προεδρεύει ο κ. Κωνσταντίνος Ρίζος, επίτ. Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και συμμετέχουν ο κ. Νικόλαος Κλαμαρής, Καθηγητής της Πολιτικής Δικονομίας στο Παν. Αθηνών, η Κα Πελαγία Γέσσιου - Φαλτσή, ομ. Καθηγήτρια της Πολιτικής Δικονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και ο κ. Αργύριος Φατούρος, ομ. Καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η εν λόγω Επιτροπή έχει ήδη ολοκληρώσει την επεξεργασία του Κανονισμού Λειτουργίας του Κέντρου, ο οποίος δημοσιεύθηκε στο τεύχος της 1.3.2007 (σ. 119) του «**Δελτίου Ανωμόνων Εταιρειών και Ε.Π.Ε.**», και μελετά γενικότερα τον θεσμό, ώστε να παρουσιάσει σχετικές προτάσεις στη νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την τυχόν τροποποίηση και του άρθρου αυτού του Κώδικα. Ανάμεσα στα καθήκοντά της είναι και η διατύπωση ρητρών διαμεσολάβησης ως υποδείγματα για χρήση σε συμβάσεις, η διατύπωση του κανονισμού δεοντολογίας για τους διαμεσολαβητές, η εκπαίδευση των διαμεσολαβητών, καθώς και τα κριτήρια διαπίστευσης και πιστοποίησής τους.

Για την καλύτερη ενημέρωση των Μελών του Συνδέσμου, προστέθηκε ένθετο στο «Δελτίο Α.Ε. και Ε.Π.Ε.» από το τεύχος Αυγούστου 2006 με τον τίτλο «Οι Σελίδες της Διαμεσολάβησης».

Η θεματολογία του ποικίλει, πάντα με άξονα την πληροφόρηση και ενημέρωση των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη του θεσμού της διαμεσολάβησης στην Ελλάδα.

Στις «Σελίδες της Διαμεσολάβησης» παρατίθεται αρθρογραφία, μελέτες, νομολογία και πρακτικές συμβουλές για τη διαμεσολάβηση, ώστε να αποτελέσουν ένα σταθερό σημείο αναφοράς για το νέο θεσμό.

Εξ άλλου η ομιλούσα συμμετείχε ως εκπρόσωπος του Κέντρου στο Διεθνές Forum των Κέντρων Διαμεσολάβησης

σης, που πραγματοποιήθηκε στο Δουβλίνο από 7 μέχρι 10 Σεπτεμβρίου 2006, στη διάρκεια του οποίου έγιναν επαφές και πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις για τη προώθηση του θεσμού, η ίδια δε εκπαιδεύθηκε ως διαμεσολαβήτρια στο θερινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα του CEDR (Centre for Effective Dispute Resolution), που έλαβε χώρα στη Βαρκελώνη από 20 έως 27 Αυγούστου 2006.

Από την πρώτη στιγμή άρχισε και η προσπάθειά μας για ενημέρωση των άμεσα ενδιαφερομένων πλευρών, που θεωρούμε, ότι είναι, εκτός από τους επιχειρηματίες, και οι δικηγόροι και οι δικαστές.

Στα πλαίσια αυτά πραγματοποιήσαμε την πρώτη Ημερίδα με θέμα «*Διαμεσολάβηση: Επίλυση Εμπορικών Διαφορών χωρίς προσφυγή στα Δικαστήρια*» στη Κρήτη, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου την 30.11.2006, και στην αίθουσα εκδηλώσεων του Επιμελητηρίου Χανίων την 1.12.2006 με ομιλητές τον κ. **Απόστολο Ανθιμο**, Δ.Ν., Δικηγόρο Θεσσαλονίκης, Διαιτητή στο Κέντρο Επίλυσης Διαφορών επί Κοινοτικών Ονομάτων ως και την ομιλούσα.

Για την ενημέρωση των παραγωγικών τάξεων πραγματοποιήσαμε τη πρώτη συνάντηση στα γραφεία του Συνδέσμου στις 30.1.2007.

Στη συνάντηση παρευρέθηκαν εκπρόσωποι των Οργανώσεων παραγωγικών τάξεων και συγκεκριμένως από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, τον Σύνδεσμο Ανωνύμων Εταιρειών και Ε.Π.Ε., το Ίδρυμα Μελετών Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων, τον Σ.Ε.Β., την Ένωση Εισηγμένων, τον Εμπορικό Σύλλογο Αθηνών, την Πανελλήνια Ένωση Ξενοδόχων, την Πανελλήνια Ομοσπονδία Επιχειρήσεων Τουρισμού, την Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Ελλάδος, τον Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Ετοίμου Σκυροδέματος, τον Σύνδεσμο Ελλήνων Επαγγελματιών Οργανώσεων Συνεδρίων και τον Σύνδεσμο Νέων Επιχειρηματιών, οι οποίοι, αφού ενημερώθηκαν για τους σκοπούς και τη λειτουργία του Κέντρου, καθώς και για τη

Διακήρυξη για τη Διαμεσολάβηση εκδήλωσαν, ότι θα στηρίξουν το θεσμό και τις προσπάθειές μας.

Σημειωτέον, ότι με την υιοθέτηση της Διακήρυξης για τη Διαμεσολάβηση οι επιχειρήσεις δηλώνουν την πρόθεσή τους να χρησιμοποιούν τη Διαμεσολάβηση για την επίλυση των μεταξύ τους διαφορών.

Ποιες είναι τώρα οι μελλοντικές μας εκδηλώσεις και στόχοι;

Σε συνεργασία με το CMAP (Centre pour la Médiation et l' Arbitrage de Paris) και το GEMME (Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation) επιτύχαμε τη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση τετραήμερου επιμορφωτικού στη διεθνή διαμεσολάβηση σεμιναρίου στην Αθήνα για 50 Έλληνες δικηγόρους και δικαστές, ως και για 50 δικαστές από τα υπόλοιπα Κράτη της ΕΕ.

Το σεμινάριο θα πραγματοποιηθεί κατά πάσα πιθανότητα το φθινόπωρο του τρέχοντος έτους.

Στόχος είναι μέχρι το τέλος του έτους να ακολουθήσουν και άλλα σεμινάρια εισαγωγής και εξοικείωσης με το νέο θεσμό, που θα απευθύνονται κυρίως και σε πρώτη φάση σε νομικούς.

Καταλαβαίνω, ότι θα πλανάται στην σκέψη η έντονη και απόλυτα δικαιολογημένη, απορία: «*Άραγε πόσο θα επηρεάσει ο νέος αυτό θεσμός το δικηγορικό λειτουργήμα*»;

Κλείνοντας, λοιπόν, θα ήθελα να αναφερθώ στο άρθρο του Economist της 3.2.2007 με τον τίτλο: «*Mediation. Knocking heads together. Why go to court when you can settle cheaply, quickly and fairly elsewhere?*», που σας έχει μοιραστεί τόσο στα αγγλικά, αλλά και σε μετάφραση στα ελληνικά.

Θεωρώ, ότι την απάντηση δίνει το άρθρο αυτό στη τελευταία φράση του, όπου αναφέρει τα εξής: «*... για εκείνους τους κυνικούς δικηγόρους, που εξαρτούν το εισόδημά τους από την υποδαύλιση της σκληρής αδιαλλαξίας των πελατών τους, η ανάπτυξη της διαμεσολάβησης μπορεί να αποδειχθεί το τέλος μιας προσδοφύρου περιόδου*».

Επιστημονική εκδήλωση στον Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά με θέμα :

ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ : ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΣΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ;

Την 5 Ιουνίου 2007, ημέρα Τρίτη και ώρα 19.30 με πρωτοβουλία του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς διοργανώνεται επιστημονική εκδήλωση στην αίθουσα εκδηλώσεων του (Ηρώων Πολυτεχνείου αριθ. 47), με θέμα : «*Διαμεσολάβηση : Επίλυση διαφορών χωρίς προσφυγή στα δικαστήρια*».

Ομιλητές οι κ.κ. :

- **Δρ. Σεραφείμ Βολιώτης**, Έκτακτος Καθηγητής στη Στρατηγική, ALBA Graduate Business School, Barrister, Διαμεσολαβητής διαπιστευμένος από το CEDR με θέμα : «*Από τη θεωρία της Διαμεσολάβησης στην πράξη*»
- **Ιωάννα Αναστασοπούλου**, Δ.Ν., Δικηγόρος, Διαμεσολαβήτρια διαπιστευμένη από το CEDR με θέμα: «*Η διεθνής εμπειρία και το Ελληνικό Κέντρο Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας*».

Χαιρετισμούς θα απευθύνουν οι κ.κ. :

- **Ιωάννης Γρίβας**, πρώην Πρωθυπουργός, Πρόεδρος του Αρείου Πάγου ε.τ.,
- **Σπυρίδων Ευσταθόπουλος**, Ειδικός Γραμματέας για την Ανταγωνιστικότητα του Υπουργείου Ανάπτυξης
- **Κωνσταντίνος Ρίζος**, Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ε.τ. και Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ελληνικού Κέντρου Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας (ΕΛΛΚΔΔ)
- **Παναγιώτης Πικραμμένος** - Σύμβουλος του Σ.τ.Ε. - Γεν. Διευθυντής Εθνικής Σχολής Δικαστών
- **Νικόλαος Εμπέογλου**, Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου, ALBA Graduate Business School